

Božič v gozdu.

Smolar Peter je večkrat dejal — zna se, da le v šali — da živi vže preko štirideset let v gozdu, a ljubega Boga še ni srečal v njem. Neko leto pa — tako je hotel ljubi Bog — naj Peter zvé, da biva On tudi v gozdu.

Peter je živel v borni koči sredi širnega gozda. Okolo nje se košatí gosto grmovje in vitko drevje; v vseh vrhovih odméva radost, le borna kočá stoji na peščenem svetu in nje izbice so tesne, temne. Smolar je malo ne beráč; kočá, v kateri biva, stoji na prostoru gospoda Dragoša in je postavljena iz lesa njegovega gozda; njegova ni niti mladika, ki si jo vtakne za klobuk. Premoženje njegovo pa je zvesta žena in jedino dete — hčerka Lenčika. Nekega dné mu pride pismo v hišo. Žena mu je prečíta. Pismo slóve: Petru Težaku, smolarju v Bukovem Dolu. Daje se vam na znanje, da je odslej nabiranje smole kot drevju kvarljivo strogo prepovedano. Prestopek se bode ostro kaznoval. — Nadlogar v imenu gospoda Dragoša.

Peter vtakne roki v žep in gre v gozd. „Kot drevju kvarljivo nabiranje smole?“ govoril je sam sebi; „ta krasni log je vzrasel mej nabiranjem smole in sedaj nakrat — kvarljivo! Vedno sem čuval debela — in sedaj to?“ — Kaj začeti? — —

Učil se ni ničesa. Ne preostaje mu družega nego nabiranje koreník in zdravilnih zelišč. Truden strmoglavega plezanja in nevarnih potov vrne se zvečer domóv ter se ne zméni niti za dobrikanje male Lenčike, ki v svoji ljubeznivi priprostosti poprašuje očeta: kaj dela srnica v gozdu? —

Srnica v gozdu? Beseda tá mu je vzbudila nove misli. Nekega dné poseže po zarjaveli puški na steni in hajd ž njo v gozd. Čil jelen mu pridrví naproti. Dvigne puško — a glej! Tu v cevi je vrézano srcé, nad njim križ! Staro, ljubo znamenje! Pokojni njegov oče je to znamenje vrezaval v vsako orodje. Križec! — oče mu je bil baš tako ubog, kakor on; — srcé, — ostal je pošten. Puška mu omahne in jelen brzih nog vzleti čez gozdno plan.

Srcé in križ! Ženo in otroka ima — Bog bode pomagal, da se od koreník in želišč preživé.

Kaj se zgodí? Pastirji ga zatožijo, da jim prerije vsa tlá. Odreklo se mu je tudi to! Izgubljen je taval po gozdu ter ni znal kaj bi začel.

Prevdarjal je to in óno. Pristopil je tudi izkušnjavec in mu šepetal zapeljive besede v uho — — —

„Proč!“ zagrmel je Peter v takih trenutkih in udaril s pestjó v zrak, „pošten pa hočem ostati, videti bi hotel, da-li tega ne vzmorem!“

Lenčika je rastla in se razvijala. Zvršila je sedmo leto. Ko se je bližal Božič, nádejala se je tudi ona lepega darú od božjega Deteta. Oče in mati sta se bridko nasméhnila. Božje Dete tú na zemlji nosi raje bogatim nego pridnim otrokom — v nebesih bode izvestno vse drugače! — Peter je sicer kupil doli v vasi nekaj

jabolk in belega kruha — a Lenčika je pričakovala tudi božičnega drevesca. Otroško srcece se je veselilo skoraj drevesca bolj nego li daril.

Petra ni domá, po gozdu hodi. Tla so zmrzla, mah hrešči pod nogami, véjevje je pobešeno, obteženo ledenih sveč in ivja. Pri marsikaterem mladem vršičku postoji. „To-le bi bilo!“ pravi sam sebi; — „ali pa smém? Ne bi smél — a vender, saj je moj oče vsadil na tisoče sadik — za svojo vnuko — — — Nož se zabliška v roci, — résk! — in lepa jelčica leži v snegu. V istem trenutku se začuje gromeč glas. Za njim stoji Dragoš in njegov logar.

„Ali te imava, ti kvarljivec! upije logar; „koliko časa vže delaš kvaro. — — „Jaz, da bi kvaril drevje?“

„Kaj pa dá,“ oglesi se Dragoš; — „čemu ti bode tó-le, za toporišče ni, niti za kurjavo!“

„S slabim namenom še nisem nikdar odtrgal vejice — božično drevesce je za mojega otroka!“

„Izgovor je dober,“ smeje se Dragoš. „Danes nam ne uideš, primite ga logar! — Jezno zateptá Peter po mahu: „Glej sém, ti strogi gospod,“ govori tresočim glasom, „mah ni moj in vender ga teptam; zrak, katerega jaz izsopevam, vsopevaš ga ti — toži me zato — milostivi gospod, uboga reva!“

V njegovem srci se kuha jeza in kesanje. Zdi se mu, da je kriv, a čuti tudi, da se mu godi krivica. Molčé se je dal zvezati in odpeljati. — Jelčica je ostala v snegu; mesto prijaznih božičnih lučic so blestéle na njej iglice belega ivja.

V tem pa se je zgodilo nekaj, kar je bilo čisto podobno, da se hoče božje Dete potéginiti za ubogega smolarja — oh, to ljubo Dete božje, ki sicer le bogate obdaruje — a za svoj del le uboge bolj ljubi — —

Žalosten je sedel Peter v temni ječi. Mislil je na svoje drage domá, ki brez varstva koprné v strahu za očeta. Lenčika bode jokala, dokler je spanec ne premaga; to bode njen božični večer. On pa, ki se je vse svoje žive dni premagoval, da bi ostal pošten, sedi v ječi, kder je pred njim sedel ropar in bode za njim prišel tat ali ubijalec — to je njegov svet večer!

Gospod Dragoš se je vrnil v grad. Tu najde največjo zmešnjavo — vse jadikuje! Božidar, njegov desetletni sinko, jahal je kakor vsak dan na izprehod. Gradič, ki je stal vže izza 16. stoletja, imel je orožarno, polno različnega orožja. Deček si je dal osnažiti stare vitežke prsne oklepe, napravil se v tako opravo ter s čelado na glavi in mečem v roci — mladi vitez — zasedel iskrega belca. Po bliskovo ga je odnesel proti temnemu gozdu.

Uro za uro je potekla — a mladi jezdec se ne vrne. Pozno v mraku, ko je hišnik vže prižigal svetilke, pridrvi belec ves pénjast na dvorišče, a o jezdecu ni duha ni sluha. Grôza je izpreletela prebivalce gradú. Kdé iskati ga v temni noči? — Gospa se prva zavé, da tu ne koristi jadikovanje — treba je delati! Brez odloga se podá na pot v temni gozd — glasno kličoč svojega ljubljenca. Pred vsakim križem pade na kolena in vije roki v goreči molitvi.

Gospod Dragoš drví po gozdu kakor obstreljena zvér. Kako rad bi bil vprašal srnice in jelene, na katere je sicer z radostjo pomérl s svojo puško: ali niste videle mojega otroka? — A živali so bežale pred njim. — V temi se izpodtakne

ob ulomljeno drevesce — bila je Petrova jelkica. „Tudi on ima ženo in otroka“ — odmévalo je v njegovem sreči — toda dalje — dalje!

Prebivalstvo vsega gradu je bilo na nogah. S streli so dajali znamenja, trobili v rog — a odgovora le ni bilo. Naposled je jelo snežiti in hlapec reče svojemu sodrugu: „Ljubi Bog ga vže pokriva z mrtvaškim prtom.“ —

„To je žalosten svet večer.“ vzdihovala je Petrova žena v samotni koči in prisluševala pri vratih, je-li nihče ne pride. — Zamán!

„Oče bodo še božje Dete zamudili!“ ogласi se Lenčika.

„Bog vé“ — govori žena kakor s seboj — „prepozno ne bode prišel — a tako dolgo ni izostal še nikoli. Ves dan imam težko srcé. Pojdi spat Lenčika!“

Nekdo je potrkal na okno.

„Hvala Bogu!“

On ni bil. Zakásnel drvar je šel mimo ter vprašal skozi okno: „Hej soseda, kaj pa je storil?“

„Kdo?“

„On!“

„Ne vé, kaj ménite,“ odvrne s strahom uboga žena.

„Da ne veste — kakó? Saj sem ga srečal, klobuk je imel na očéh, roki zvezani.“

Uboga žena zajoče — drvar otide.

Mesto božjega Deteta je prišla žalost v borno kočó. Nè, nè! Zlí duhovi nimajo tam uhoda, kder se dobra srca veselé božjega Deteta!

„Pojdi spat, Lenčika!“ opominja mati.

Začudena pogleda Lenčika mater: ali ni nocoj svet večer? Žena prikriva otroku srčno žalost — svoje solzé, piha v ogenj — a vsakikrat, ko ugasne trska, začuje se ihtenje.

Lenčika zopet popraša po očetu.

„Bodi tiho!“ zavrne jo mati, a takój mehkeje pristavi: „Oče iščejo božjega Deteta in so bržkone zašli v gozdu.“

„Ej, bodo ga vže našli, saj ima božje Dete svítal naprsnik in oči, kakor rdeča bisera!“

„Dà, dà!“ pritrčila je mati.

Črna noč je bila. Sneg je zametel kota nizkih okenc — po vsem širnem svetu je veselje in blišč ta večer — —

Žena smolarjeva je prižgala rdečo svečo. Večkrat je vže gorela ta sveča s temnim svitom: Ko je umiral Petrov oče, ko je v vihartni noči podsul se plaz s strme planine in je deroča voda prihrula mimo kočé — in gorela bode, ko bode umiral Peter in njegova žena. Bila je mrtvaška sveča. Umrl je sedaj najstareji prebivalec borne kočé: poštenost — zató je gorela.

Žena je pokleknila in molila k božjemu Detetu. Nje molitev ni bila strastna, kakor óna bogate gospe. Z udanostjo v voljo božjo prosi uboga žena: „Sveto Dete, v tvoje roke izročam svojo prošnjo. Hudega, vé, da ni storil, saj ga vsak dan priporočam angelju váruhu. A z zvezanimi rokami! — Sveto Dete, uboštvo in skrbí lahko prenašam — le sramote nas obvárui večni Bog!“ —

„Zdaj sta prišla!“ ogласi se Lenčika. Zunaj se čuje trkanje. Žena vzame svečo in gre odpirat. — Tuj deček stoji pred njo. Čuden deček. Njegova oprava

se sveti, od las mu visé zledenele snežinke — oči so mokre — ves je snežen. Trese se od mraza in prosi zavétja.

„Ali ni nikogar s tebój?“ vpraša žena. „Ali si sam? Le pridi notri, le pridi na gorko!“ Govoreč mu otresa obleko a naprsnik ostane svetál, obriše mu oči — in sedáj se blesté kakor dva bisera.

„Ljubo Dete božje“, šepéče Lenčika, „pojdi k peči, da se pogreješ!“

Žena ga poprašuje odkod pride in kdo je?

„Božidar Dragoš sem,“ odvrne naposled deček. „Odjezdil sem v gozd, tam se mi je splašil konj ter me vrgel raz sebe. Nato sem taval okolo, dokler se ni stemilo. Jélo je snežiti in mrzel veter je bril. Zopet se opogumim in grem dalje. Tu zagledam luč in se podam sém. Dajte mi zavétja in ne storite mi žalega — oče bode kmalu prišel po — mé!“ — Tresel se je od mraza, ko je pripovedoval. Žena mu je s silo sezula črevlje, ki so mu bili primrzni na noge, naložila mu na noge zdravilnih zelišč, skuhala mu kruhove juhe ter mu jo sama podajala z žlico k ustim.

Lenčika se je splazila k njemu, ogledavala blestečo opravo, lepe kodrčke, sveža lica in oči — lepa bisera. „Ubogo dete, toraj je vender res, da moraš prebiti toliko mraza!“

Žena je nanosila blazin ter mu pri topli peči napravila mehko ležišče. Deček se vleže in kmalu prav sladko zaspí.

Preplašeni ženi je odleglo. Deček, ki jo je na svet večer prosil zavétja, zdél se ji je dober sél. Lenčika ni mogla zaspati, zató ji je mati zapéla lepo božično pesenco. Sem ter tja je pogledavala spečega dečka. Lenčika je sedela poleg njega in sklepala nežni ročici . . .

Začuje se glasno piskanje rogov in težki koraki pred durmi. V hišo stopijo štiri možje, mej njimi grajska gospa. Ženi zastane glas v grlu. Pogleda prišlece in z rokama pokaže spečega dečka. Gospa plane z radostnim vzklikom k njemu. Deček se sklone po konci in spoznavši mater zagibljejo se mu rdeči ustni . . .

Na strmi planini je vzplapolal velik krés. Gospod Dragoš v svojem življenji ni videl lepšega božičnega drevesca, kakor ta plamen, ki mu je oznanjal, da živi — njegov otrok!

Najden je!

Vse se je zbralo v borni koči. Bogatemu možu je koprnelo srcé; tu je našel svojega sina skrbno postreženega od rodbine ónega, katerega je danes — — —

Dalje ni mogel misliti. Najúrnejšega jezdeca pošlje v grad, da odprè železna vrata.

Vsi so bili še zbrani, ko se pripelje Peter v grajski kočiji z dvema vrancema.

„Takó se ne godi redkokrat na svetu,“ izpregovori graščak; „moč je nevarno orožje v roki strastnega človeka! Krivico sem vam storil Peter, a pripravljen sem, da jo poravnam, samó odpustite mi!“

In ponudil mu je službo oskrbnika na jednom svojih posestev.

„Preveč je to záme!“ odvrne Peter.

Pričujoči se mu čudijo.

„Dovolite mi zopet nabiranje smole, ker tú ostanem najraje.“

„Nabiranje smole ni nič vredno in je drevju kvarljivo. Kmalu pa bode izpraznjena logarjeva služba, ta je vaša in dodam vam še trideset orali gozda — za božična drevesca! Ali sva potem zopet prijatelja?“

„Nisem hud,“ odvrne Peter, „samó to Vas prosim, da tú pred mojo ženo in mojim otrokom izjavite, da sem bil zaprt po krivici!“

Dragoš ga prime za obe roki in pravi: „Peter, ví ste vrl mož!“

Takó je prišlo božje Dete v hišo ubogega smolarja.

(Po „Rosegger-ji“ posl. Janja M.)

Molitev daje tudi slabemu pogum.

neki vasici na Ogerskem je živela uboga vdova. Bila je bolna, in ker ji primanjkuje drv, pošlje svoja dva dečka s sanmi v hosto pónje. Starejši deček ni bil še pôlnih dvanajst let star, mlajši pa še le osem. Ko gresta s sanmi mimo cerkve, reče mlajši: „Tonče, meni je danes nekako čudno pri srci; zdi se mi,

kakor bi naju čakala kaka nesreča. Pojdiva poprej v cerkev.“ — Starejši odgovori: „Le pojdiva v cerkev, nimam nič proti temu; saj moramo vsako delo z Bogom začeti.“

Popustita toraj sani pred cerkvenimi vrati, gresta v cerkev in molita. Potem

otideta vesela, da-si prav težavno hodita po snegu. Dobila sta mnogo suhih drv, in ravno se pripravljata, da bi je naložila in povezala, kar zagledata od daleč dva volkova, ki sta naravnost drla proti njima. Uiti jima ni bilo mogoče. Drevesa, da bi splezala nanje, ni bilo

blizu, ker okrog in okrog je bila sama hosta in grmovje. In kaj bi jima bilo pomaglo tudi najvišje drevo? Volkova bi bila stražila in ju čakala pod drevesom; morala bi se bila jima udati. Kaj bi li storila v tej veliki sili? Starejši, pogumen deček, hitro zakrije s sanmi mlajšega brata, ter dene nánje še drv in hoste, ter mu prigovarja: „Moli, pa ne gani se, jaz sem srčan!“

„Oh, bratec moj ljubi,“ reče jokaje mlajši deček, „ako bi midva tukaj umrla, kaj bode potlej začela najina ljuba mati!“